

worden. Nu is hij niet meer zo streng, maar vroeger zou hij mijn versie verboden hebben. Ik heb hem over onze voorstelling verteld en hij zei: dit is niet mijn visie, maar good luck. Ik doe er dus mee wat ik wil. Hij kan ook niet meer elke voorstelling volgen, er zijn er zoveel.”

Eigenlijk hebt u een groot deel van de recente theatergeschiedenis meegemaakt. U bent in de jaren '40, door Brecht o.a., met het theater in contact gekomen. En dan hebt u nadien zowat alles zelf meegemaakt.

“Ja, al deze jaren vertellen, is me nu een beetje te veel.”

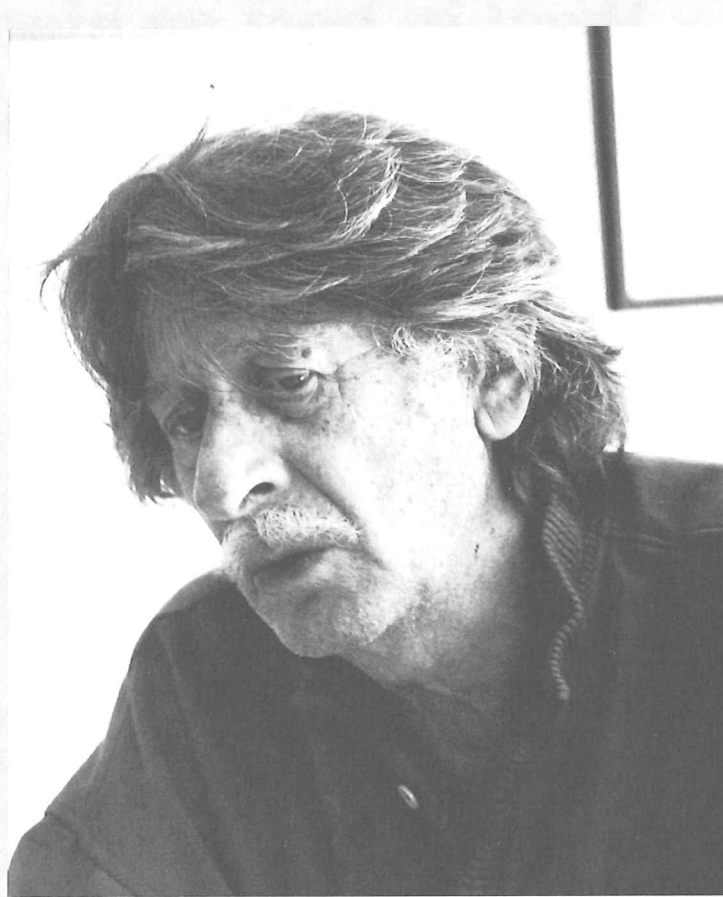
Kan u misschien vertellen hoe u het aanvoelt?

“Het theater, net als de wereld, is fel veranderd. Het is moeilijk het theater aan de wereld te onttrekken. Van structuur is het theater zeer conservatief, in vergelijking met schilderkunst of schrijven. Maar het is ook een reactie op de veranderingen in de wereld, de veranderingen die steeds versnellen. Waar een culturele stroming vroeger een volledige generatie aanbleef, duren de trends nu slechts 6 maanden. Het theater is conservatiever omdat het om mensen gaat en niet om objecten. De mens verandert niet zo snel. Einstein heeft na de eerste atoomsplijting gezegd: ‘alles evolueert, de wereld is geëvolueerd, maar als de mens niet mee evolueert krijgen we nog grote problemen.’ Er kan een kloof ontstaan tussen de mens en zijn omgeving die catastrofaal is. Men moet realistisch blijven, maar mij schijnt het alsof we in een door zichzelf ontvoerd vliegtuig zitten, zonder piloot.”

Ziet u dat ook zo voor het theater?

“In het theater heeft zich, net als in de politiek, een neo-conservativisme doorgevoerd. Er is een vertwijfelde poging aan de gang om weer groots spektakel, om effecten te realiseren, om een concurrentie met de media aan te gaan. Formeel wordt er nog weinig geëxperimenteerd. Integendeel, er is een nostalgische terugkeer naar de jaren '20 en '50. Dat heeft natuurlijk allemaal te maken met de politieke en economische toestand. De vraag is echter of men met deze stroming meegaat, of er zich tegen verzet.”

Leen Thielemans

George Tabori – Foto Manuel Michaelis

George Tabori

1914 geboren in Budapest
1932-1933 student en kelner in Berlijn
1936 emigratie naar Londen
1939-1941 buitenlands correspondent in de Balkan
1943 *Beneath the Stone*, eerste roman
1943-1947 tewerkgesteld bij de BBC
1947 emigratie naar de USA, ontmoet er o.a. Bertolt Brecht
1952 *Young Lovers*, filmscenario voor Joseph Losey;
Flight into Egypt, eerste theaterstuk, uitgevoerd op Broadway in een regie van Elias Kazan
1953-1971 leeft in New York, werkt ook in Londen en in Berlijn
1966 oprichting van eigen kleine tourneegroep “The Strolling Players”
1968 *The Cannibals*, Auschwitz-taboes op de bühne
1971 terugkeer naar Berlijn
1975-1979 leider van het theaterlaboratorium Theater der Freien Hansestadt Bremen; *My Mother's Courage* in de Münchener Kammerspiele
1980 Beckett-project in Circus Atlas – München; door gebrek aan subsidie slechts 2 van de 3 stukken gerealiseerd

1982 *Unterammegau oder die guten Deutschen*, essays; producties in Bochum, München, Berlijn
1985 regisseur aan de Münchener Kammerspiele: *Mein Herbert, M, Glückliche Tage, Die Troerinnen von Euripides*
1986-1987 *Totenfloss* van Harald Müller; eigen theatergroep in Wenen

Begin 1987 neemt George Tabori het Weense Schauspielhaus over van Hans Gratzler. Dat krijgt een nieuwe naam: “Der Kreis” (de cirkel, de kring). Tabori ziet “Der Kreis”, naar hij op een persconferentie toelichtte, “als democratische communicatievorm, als mooiste geometrisch teken, als hommage aan de “Wiener Kreis”. Naar eigen zeggen wil hij daar een oude wens waar maken, namelijk “van de grote kathedralen naar de catacomben van het theater terugkeren.” Op lange termijn zou hij zijn programma in drie fasen indelen: “Feste und Spiele” vanaf het voorjaar, vervolgens “Frauen-bewegt” en later “Endspiele”. Zo meldde de *Frankfurter Allgemeine Zeitung* op 10 november jl.